

сприяти реальному волевиявленню територіальної громади, а також спростить доступ громадян України до управління місцевими справами.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Муркович Л. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі населення в управлінні місцевими справами / Л. Муркович // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – № 4(19). – С. 251–260.
3. Скрипнюк О. Місцевий референдум як форма забезпечення реального народовладдя / О. Скрипнюк // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 1 (80). – С. 37–44.
4. Ставнійчук А. Місцевий референдум – пріоритетна форма прямої демократії у місцевому самоврядуванні / А. Ставнійчук // Юридична Україна. – 2015. – № 6. – С. 24–28.

Марціясь І.

*студентка III курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Рогатинська Н.З.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Однією з новацій, що передбачені в прийнятому КПК 2012 року є впровадження нового інституту – негласні слідчі (розшукові) дії, що містяться в Главі 21 КПК України. Це суттєво вплинуло на роль слідчих органів, які раніше, виконуючи свою функцію з розслідування злочинів, здійснювали лише офіційну гласну процесуальну діяльність.

Незважаючи на досить короткий термін застосування нового Кримінального процесуального кодексу України стосовно положень про негласні слідчі (розшукові) дії, дану сферу досліджують такі науковці як: Благута Р.І., Керевич О. В., Кирпа С.С., Колесник В.А., Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б., Скулиш Є. Д., Татаров О.Ю., Фаринник В.І., Шолудько Б. та інші.

Відповідно до норм Кримінального процесуального кодексу України, досудове розслідування кримінальних правопорушень на Україні здійснюється шляхом провадження гласних і негласних слідчих (розшукових) дій під процесуальним керівництвом прокурора.

Донедавна переважна більшість негласних слідчих (розшукових) дій, регламентованих Главою 21 Кримінального процесуального кодексу України, проводились як оперативно-розшукові заходи. Отримана внаслідок їх проведення інформація використовувалась у доказуванні на досудовому слідстві та суді за умови, що такі дії не розшифровували форм та методів оперативно-розшукової діяльності, які становлять державну таємницю. Уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих

(розшукових) дій є надзвичайно прогресивним кроком законодавця, що направлений на її удосконалення.

Передусім у органів досудового розслідування з'являється можливість самостійного прийняття рішень щодо того, які дії необхідно здійснити для розкриття та розслідування кримінального правопорушення, у зв'язку з чим буде ліквідована досить болюча проблема взаємодії оперативних та слідчих підрозділів. Окрім того, проведення негласних слідчих (розшукових) дій забезпечуватиме виявлення та розкриття найбільш складних та латентних злочинів.

Відповідно до ст. 246 КПК негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за деяким винятком випадків [1].

Кримінальний процесуальний закон України у ч. 1 ст. 246 не дає чіткого визначення поняття негласних слідчих (розшукових) дій, а лише зазначає, що вони є різновидом слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Відповідно ч. 1 ст. 223 КПК України, слідчі (розшукові) дії є діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Виходячи з аналізу зазначених положень КПК України слід дійти висновку, що негласними слідчими (розшуковими) є дії, спрямовані на отримання (збирання) доказів, або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню. Негласність проведення слідчих (розшукових) дій виражається в тому, що вони здійснюються приховано не лише від осіб, злочинна діяльність яких документується, але й від усіх інших суб'єктів, що не приймають безпосередньої участі у її провадженні. Розголошення відомостей щодо факту та результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій може відбуватися під час ознайомлення сторонами з його матеріалами, на судових стадіях кримінального провадження під час розгляду його матеріалів, або ж у порядку, визначеному ст. 253 КПК України, з метою повідомлення осіб, щодо яких провадилися негласні слідчі (розшукові) дії [3, с.183].

Про можливість та необхідність застосування негласних слідчих (розшукових) дій у розшуковій роботі слідчого визначено, зокрема, у ч. 2 ст. 246 КПК України, де зазначається, що негласні слідчі (розшукові) дії проводяться у випадках, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб.

Негласні слідчі чи розшукові дії, передбачені КПК, а також ті, рішення про проведення яких приймає слідчий суддя, проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або особливо тяжких злочинів. Рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, – слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором. Слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних дій та отримані результати. Прокурор має право заборонити проведення або припинити подальше проведення негласних слідчих чи розшукових дій. Виключно прокурор має право прийняти рішення про проведення такої

негласної слідчої чи розшукової дії, як контроль за вчиненням злочину [5, с.201].

Оскільки у ході роботи правоохоронних органів можуть використовуватись спеціальні засоби, методи та прийоми роботи, відомості про які становлять державну таємницю, інформація щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій може бути розголошеною лише за умови та у межах, що забезпечує збереження цієї таємниці. У такому разі досудове розслідування та судовий розгляд матеріалів кримінального провадження повинні проводитись із дотриманням режиму секретності.

Необхідно звернути увагу на допустимість, одержаних у результаті проведення тієї чи іншої негласної слідчої (розшукової) дії, доказів у кримінальному провадженні. Так, статтею 252 КПК України визначено порядок фіксації ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, визначено, що фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій повинна відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим цим Кодексом. За результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії складається протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки. Тобто процедура проведення негласної слідчої (розшукової) дії стане легшою для проведення, а відповідно спроститься використання документів, складених за результатами проведення негласних слідчих (розшукових) дій, порівняно з оперативно-розшуковими діями. А це означає, що негласна слідча (розшукова) дія стане звичайною процесуальною дією та буде повноцінно використовуватися нарівні з уже звичними слідчими діями [6, с.2].

Важливою особливістю є те, що негласні слідчі дії проводяться у разі, якщо відомості про злочин і особу, яка його вчинила, неможливо отримати іншим способом, тобто усі інші засоби та можливості вичерпані. Також варто звернути увагу на те, що такі слідчі дії проводяться без відома особи, щодо якої їх здійснюють.

Негласними слідчими діями, відповідно КПК України, є аудіо-, відео контроль особи; накладення арешту на кореспонденцію; огляд і виїмка кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи; установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; спостереження за особою, річчю або місцем; аудіо-, відео контроль місця; контроль за вчиненням злочину; виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження, тобто широкий спектр можливостей, які надає законодавець відповідним органам для проведення досудового розслідування відповідно до усіх вимог, передбачених чинним законодавством.

Отже, впровадження інституту негласних слідчих (розшукових) дій є значним кроком вперед в розвитку кримінального процесуального законодавства та покращенні діяльності органів досудового розслідування.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України, від 13.04.2012 р., № 4651-VI.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. / за ред. Гончаренко В.Г., Нора В.Т., Шумила М.Є. – Х.: Право, 2012. – 844 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В.Г. Гончаренка, В.Т.Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1328 с.
4. Скулиш Є. Негласні (розшукові) слідчі дії за новим кримінально процесуальним законодавством / Є. Скулиш // Вісник національної академії прокуратури України. – 2012. – 23 с.
5. Тацій В.Я. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / В.Я. Тацій; за загальною редакцією В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012, – 1432 с.
6. Фаринник В. Негласні слідчі (розшукові) дії / В. Фаринник // ЮВУ – №26 – 4 с.
7. Балагута І.Р. Негласні (розшукові) слідчі дії: проблеми підготовки та проведення / І.Р. Балагура // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. - № 1. – 37 с.

Назарко В.

*студент юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Рогатинська Н.З.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО АКТУ В КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Включення України у світове співтовариство – основний чинник, що визначає тенденції майбутнього розвитку сучасного законодавства.

Утвердження загальних принципів права в широкому розумінні цього поняття та визнання пріоритету міжнародних договорів зумовлює необхідність приведення національного законодавства у відповідність із тими договорами, які визнані Україною.

Одним із джерел кримінального процесуального права виступають і міжнародно-правові акти, основною властивістю цих актів є те, що вони в узагальненому вигляді містять стандарти кримінального судочинства, прав особи у вказаній сфері, які, безумовно, є орієнтирами для розвитку цієї галузі права України.

На даний час в ст. 9 Конституції закріплено положення про те, що "чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України"[1]. Тобто варто зазначити, що загальновизнані принципи й норми міжнародно-правових актів, з одного боку, є складовою частиною кримінально-процесуального права, і безпосередньо породжують права людини в кримінальному процесі, а з іншого - є важливою передумовою підвищення рівня кримінально-процесуального законодавства України.